

Háborús téli éjszaka

Ady Endre emlékének

[illegible]

Különös éjszaka ez, be különösen
fénylik – ahogy rásüt a gyertya lángja –
poharamban a vörösbor: összezsavart színházi függöny, –
milyen színjáték kezdetére várva?

Különös éjszaka ez, kísértetesen
ragyog föl hirtelen az ablak jégvirága,
akárha áttetsző tenyér - nem látszik, csak a ránca;
tenyerét az üvegnek
ki feszíti? ki készül
betörni hozzám? ki által leszek
lesújtva vagy megáldva?

Különös éjszaka ez, didergek a holdnak
mindenen átható röntgenfényében állva,
áttetszik benne húsom, csontjaimnak
se látszik, csak az árnya,
de véremen megtörik, nem hatolhat
ereim pirosába,
állok eleven vérfaként, pirosló
ágaimat kitarva,
kapaszkodom piros gyökereimmal
a téli éjszakába,
állok meggörnyedvén az éjnek
fekete szelében – tündérfa, Isten-átka,

[illegible]

„Testvér, mi var
voltunk e föld
seben –
lepergünk hát örökre.”

[illegible]

„Hallgass,
testvér! Besúg a zápor,

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

„Piros csizmáid,
mint két vérező seb,

[illegible][illegible]

Különös éjszaka ez: fény lobbant a mennyben,

s futott le pörögve, – talán
a csillag, mely nevezteték Ürömnek,
az hullott közibénk,
mert a vizek megkeseredtek,
és szívemet, mint vörös bársonyt a cigarettaparázs,
átégette – íme, keresztülfúj rajtam a szél;
állok, mint céllövöldében az átlótt papírfigura,
hallgatok ringlispilzenét, előttem sörhab a
hóbuckás téli táj, álmodozom papírrózsák között,
míg serényen töltenek, céloznak rám a legények.

A csillag, mely nevezteték Örömnnek,
hullott a vizeinkbe,
és váltak forrásaink keserűvé; mint lúgot ivott
cseléd lány, vonaglik e meggyalázott ország;
katonavonatok rágják le falvait: hernyók a faleveleket.
Asztalomon a bor a gyertya különös
fényében, mint vért buzgó seb, remeg;
s forró lámpa a hold: a holtak lelke lepkeként
forog körötte, és megperzselődve a
földre visszapereg.

Különös éjszaka ez: ím, a lassan forduló
földön, mint katonaindulót harsogó
gramfonlemezen a tű, sistereg az a csillag,
mely Örömnök neveztetett.

IV (VOLTAK ITT TAVASZOK)

[illegible]

[illegible]

A hóvirágok –
 ördögínyből
 nőtt fogak – ha
 ránk vicsorogtak,
 pcsizmáink,
 jégállkapcsokat
 proppantva szét,
 rájuk tapostak.

[illegible]

Táncolhatott
 orfeumokban
 Salome
 szemérmetlenül,
 mi csillagos
 eget: gyertyákkal
 rakott asztalt
 ültünk körül.

[illegible]

[illegible]

ACHT PFERDE ODER ACHTUNDVIERZIG MANN.

[illegible]

Különös éjszaka ez; szemközt a dombon,
mint galléron piszokcsík, ösvény feketéllik,
letépett ing a táj – kifosztott
katonahulla az ország.

Most látlak igazán, Uram!
Ereid lövészárkok,
piszkosan hömpölyög bennük a vér,
két szemed két puskacsőtorkolat,
fogaid sírkövek, felpuffadt nyelved,
mint dögön hízott eb, kushad közöttük.

Most látlak igazán, Uram!
Katonád voltam, kiállok a sorból,
letépem vállrózsáimat,
letépem vállaimról a Napot, a Holdat;
sorakozzék fel a kivégzőosztag,
szememen fehér kendő: behavazott ország,
holtomban is letéphetetlen.

Ágak csapódnak ablakomba, mintha
a Semmiből lecsüggve
kalitka imbolyogna,
az verdesné az üveget rácsaival.
Vergődik benne foglya:
a téli éjszaka.
Ki szabadítja ki?
Ki szabadít meg engem?

Ágak csapódnak ablakomba, mintha
ketrecem rácsai.

Különös éjszaka ez, be különösen
pislákol asztalomon a gyertya;
átsüt a gyertyalángon
a börtönőr szeme:
Istené. Égek benne,
és égnek könyvlapok, lobognak
bibliám lapjai,
lángolnak angyalszárnyak, égnek a sorok, mint
máglyán a holtak – égett toll szagát,
égő zsír bűzét érzem én,
érezem már holtomig.

VI (VADÁSZAT)

Lovas-
 árnyalakok a ködben,
 a
 horizont körhintaként forog,
 vonulnak
 lassan festett naplementék,
 kútgépek, őzek, bőgő szarvasok,
 cukormáz-tavon hattyúárnyak,
 egymásba folyva virradatok, esték
 forognak
 a körhinta koronáján,
 deres
 mezőn: mézeskalács-sziven
 halastó
 tükrös négyszöge remeg,
 kicirkalmazva rajta: Örök Emlék,

[illegible]

sörétszemekkel riasztgat a bodza,
véredül
fröccsen szét az áfonya,
úri
vadászat, nincsen kezdete,
úri
vadászat, vége nincs soha,
boldog, ki
hulltát érezvén megállhat,
s golyó
teríti földre, nem kutya,
és tart
tovább a búcsú, a vadászat,
a
horizont körhintaként forog,

mézeskalács-dzsentrík nyeregbe szállnak,

lányszobák rózsaszínű álmai,
bugyiké,
akik letépetni vágnak,
fonnyadt
emléké, kik gyötretetni vágnak,
lapos
bukszak és duzzadó herék,
hová
futhatnál, virradat vada,
kutyák
kerülnék mindenütt eléd,
úri
vadászat, nincsen kezdete,
úri
vadászat, vége nincs soha,
és vár a
bor a kocsmaasztalon,
nagy
kancsó és tizenhárom pohár,

körben,
 mint Krisztus az apostolokkal,
 torzképül
 az Utolsó Vacsora,
 hová
 futhatnál, virradat vada,
 hová
 futhatnál, vadnyúl, szarvas, őz,
 előtted
 válik hajlongó cigánnyá,
 s zendít
 rá trágár nótára a fűz,
 üres a
 kocsmá, de majd megtelik
 veríték-,
 vér-, nyers hús- és kapcászaggal,
 okádék
 bűzével, no meg a nóták
 édeskés
 akácvirágillatával,
 és kártya
 csattog, mintha angyalszárnyak,
 s holnap
 is tart a búcsú, a vadászat,
 forog
 tovább a horizont, forognak
 papírlovasok a papírlovon,
 mézeshuszárok a kalácslovon,
 egymásba folynak virradatok, esték,
 ezer éve
 vadászat, vigalom,
 úri
 vadászat, nincsen kezdete,
 úri

vadászat, vége nincs soha,
 árnyhattyúk úsznak cukormáz-tavon,
 és kártya
 csattog, mintha angyalszárnyak,
 forog a
 hinta, kancsók, poharak,
 és
 Lement a nap a maga járásán,
 Akácos
 út, ha végigmegyek rajtad én,
 tart még
 a búcsú, a hajtóvadászat,
 boldog a
 vad, ki puska elé állhat:

[illegible][illegible]

Különös éjszaka ez, ráng, ráng a gyertya lángja, mint
erőszakolt asszony; lobog,
mint katonavonat után lengetett kendő;
leng, mint akasztott hullája a szélben;
remeg a gyertya lángja,
mint döngetett kapu, –
Uram, Tehozzád kérnek
bebocsátást a holtak.

Áttörnek égő hajjal,
lángoló körmökkel, füstölgő orrlukakkal,
jönnek Galíciából, Verdun és Doberdo alól,
előzönlik a paradicsomot, és a Te szent
trónusod előtt összeecsapnak újra.

Ezt akartad, Uram?

Ezt akartad Te, aki mint
spongyát vetted kezedbe a világot,
és letörölvén véle visszavont
parancsolataidat, most utolsó
csepp vérünk hulltáig csavargatod?

Üres már a mennyek
fekete táblája, Uram.

Remeg, remeg a gyertya lángja, mint
tüzes kard a sötétség hüvelyéből kivonva;
remeg a kardod, Isten:

MOST ÉN KÖVETKEZEM?

VIII (PASSIO)

[illegible][illegible]

Tücsökcirpelés -
tehetetlen

[illegible][illegible]

phogy nézel
engem, Éjszaka!

hordja arcod e

Veronika-kendő
Haza?

Vérző vonásaid

[illegible]

Te sorsunkká
feketedő!

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Különös éjszaka ez, be különös
színen játszik a gyertya lángjánál a bor:
színházi függöny vöröse, levonva még, - milyen
színjáték kezdetére várva?

Különös éjszaka ez, sötétjében, mint lúgot ivott
cseléd lány, vonaglik e meggyalázott ország.
Katonavonatok rágják le falvait: hernyók a faleveleket.

Különös éjszaka ez, az asztalon
reszket a gyertya lángja,
vergődik, mint horogra akadt hal; remeg,
mint tüzes kard a sötétség hüvelyéből kivonva.

És égnek könyvlapok, bibliám lapjai, felizzanak
a sorok, mint máglyán a holtak – zsíros bűzüket
érezem már holtomig.

Miért nem vetsz a tűzre
engem is, kiszáradt tündérfát, Uram?

Üres a mennyek táblája, a csillag
csak krétanyom repedéseiben.

Ágak csapódnak ablakomba, mintha
a Semmiből lecsüggve
kalitka imbolyogna,
az verdesné az üveget rácsaival.

Ki szabadítja ki
foglyát: a téli éjt?

És felragyognak ablakomon a
jégvirág ráncai: tenyérráncok, – a fagy
tenyeréből ki jósol még nekem
könnyű halált?

Befűtta az utat a hó... Ver még a szívem,
patkók csattognak bennem, hóviharral
küszködik egy lovas.

Hová fut?

Hová futhat még, meggörnyedve, gyötrött
arcát a halál fekete szelébe tartva?

Milyen üzenet bízott reá?

(Baka István [*Tájkép fohással*](#) című kötetéből.)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)